

Kuidas kriisi ajal linnas ja kortermajas ellu jääda?

November 2022

Elanikkonnakaitse

Inimene

Elanikkonnakaitse on meetmete süsteem, mille eesmärk on kaitsta inimesi hädaolukordade ning riigi julgeolekut või põhiseaduslikku korda ähvardavate ohtude korral.

Kogukond

Elanikkonnakaitse on peale UKR sõda ülikiirelt arenemas.

KOV

2022 aastast esimest korda eraldi suurem rahastus.

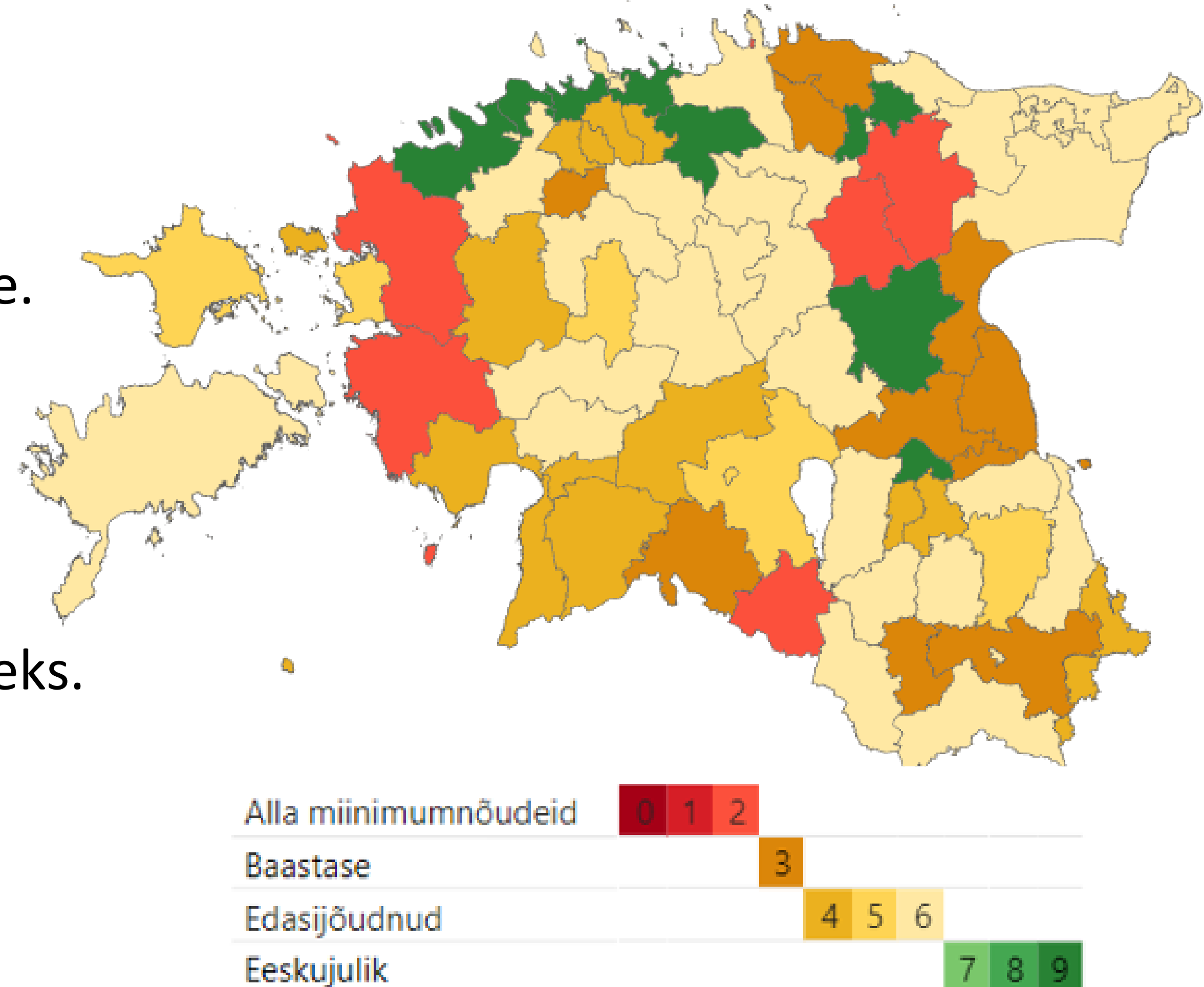
Riik

Uued teemad SMS-teavitust, varjumine, evakuatsioon.

Aktiivne KÜ-te, kortermajade elanike, kogukondade, gümnasistide, KOVide, asutuste jt koolitamine.

KOV – kriisiolukorras inimese kõige lähem abistaja

- Elanike ootused: saada kiiresti abi, infot, turvatunnet.
- KOVi ülesanded: vesi, kanalisatsioon, küte, teed, sotsiaalabi.
- KOV taristu toimepidevus objektidel (hooldekodud, erihooldekandeaasutused, koolid, lasteaiaid).
- Kriisiajal infokogumine ja selle edastamise inimestele.
- Kogunemiskohad KOVs, kus saab infot, nõu ja abi.
- Elanike evakueerimine, mujalt evakueeritavate vastuvõtmine.
- Elanikele avalike varjumiskohtade leidmine.
- Lepingud kriisi ajal vajaminevate vahendite rentimiseks.
- Üksi elavate eakate ning kriisi ajal ning selle järel abi vajavate elanike kaardistamine.
- Kogukonna esindajate võrgustik (KÜ, asumiseltsid)

Hädaolukord

Sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus, mis vastab alljärgnevatele tunnustele (koosmõjus):

- ohustab paljude inimeste elu või tervist,
- põhjustab suure varalise kahju, suure keskkonnakahju või tõsiseid ja ulatuslikke häireid teiste elutähtsate teenuste toimepidevuses;
- lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus,
- lahendamiseks on vajalik rakendada tavapärasest erinevat juhtimiskorraldust ning kaasata tavapärasest oluliselt rohkem isikuid ja vahendeid.

Elutähtsad teenused

Elutähtis on teenus, millel on suur mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab inimeste elu või tervist või teiste teenuste toimimist.

Pikaajaline või raskete tagajärgedega elutähtsa teenuse katkestus on hädaolukord.

Elutähtsad teenused:

- Elektriga varustamine
- Maagaasiga varustamine
- Vedelkütusega varustamine
- Riigiteede sõidetavuse tagamine
- Telefoniteenus
- Mobiiltelefoniteenus
- Andmeside
- Elektrooniline isikutuvastamine ja digiallkirjastamine
- Tervishoiuteenuse korraldamine
- Makseteenus
- Sularaharinglus
- Kaugküttega varustamine
- Kohaliku tee sõidetavuse tagamine
- Veega varustamine ja kanalisatsioon

KOV ülesanne on tagada, et veevarustus ja kanalisatsioon ning kaugküte toimiksid ja oleks võimalik kasutada kohalikke teid.

Päästeameti sõnumid elanikele 2022 sügis

- **Kriisid on päriselt ka võimalikud ja tõenäolised:** Mitte paanitseda, aga tark on valmistuda!
- **Mida suurem on kriis,** seda kauem jõuab kohaliku omavalitsuse või riigi abi sinuni.
- **Ole valmis vähemalt 7 päeva** iseseisvalt hakkama saama.
- **Ulatuslikud elektrikatkestused** ja muud elutähtsate teenuste häiretest tingitud hädaolukorrad – mõtle läbi mõjud Sulle?
- **7 päeva kodused varud** - nüüd on küll viimane aeg hankida.
- **„Ole Valmis!“** äpp laadida inimestel telefoni - sealt saab kõigele vastuse niipalju kui hetkel riigis on tarkust.

Ukraina sõja kogemus

- Sihilikud rünnakud UKR tsiviiltaristule (elekter, küte, vesi).
- 4,5 miljonit elanikku elektrita.
- Planeeritakse valmisolekut Kiievi evakuatsiooniks.
- Elektritarbimise piiramine suurlinnades.
- Priimused, matkaahjud, generaatorid defitsiit.
- Sireenid vs inimeste immuunsus õhuhäiretele.
- Metroo kui hea varjumispaik.
- Paljud inimesed ei evakueeru lahingupiirkonnast.
- Mobiiliäpid väga populaarsed.
- Rünnakutejärgsed päästetööd.
- Ukraina inimestel üldiselt toiduvarud olemas.
- Kõik tänase koolituse ellujäämisnivid on inimestel töös!

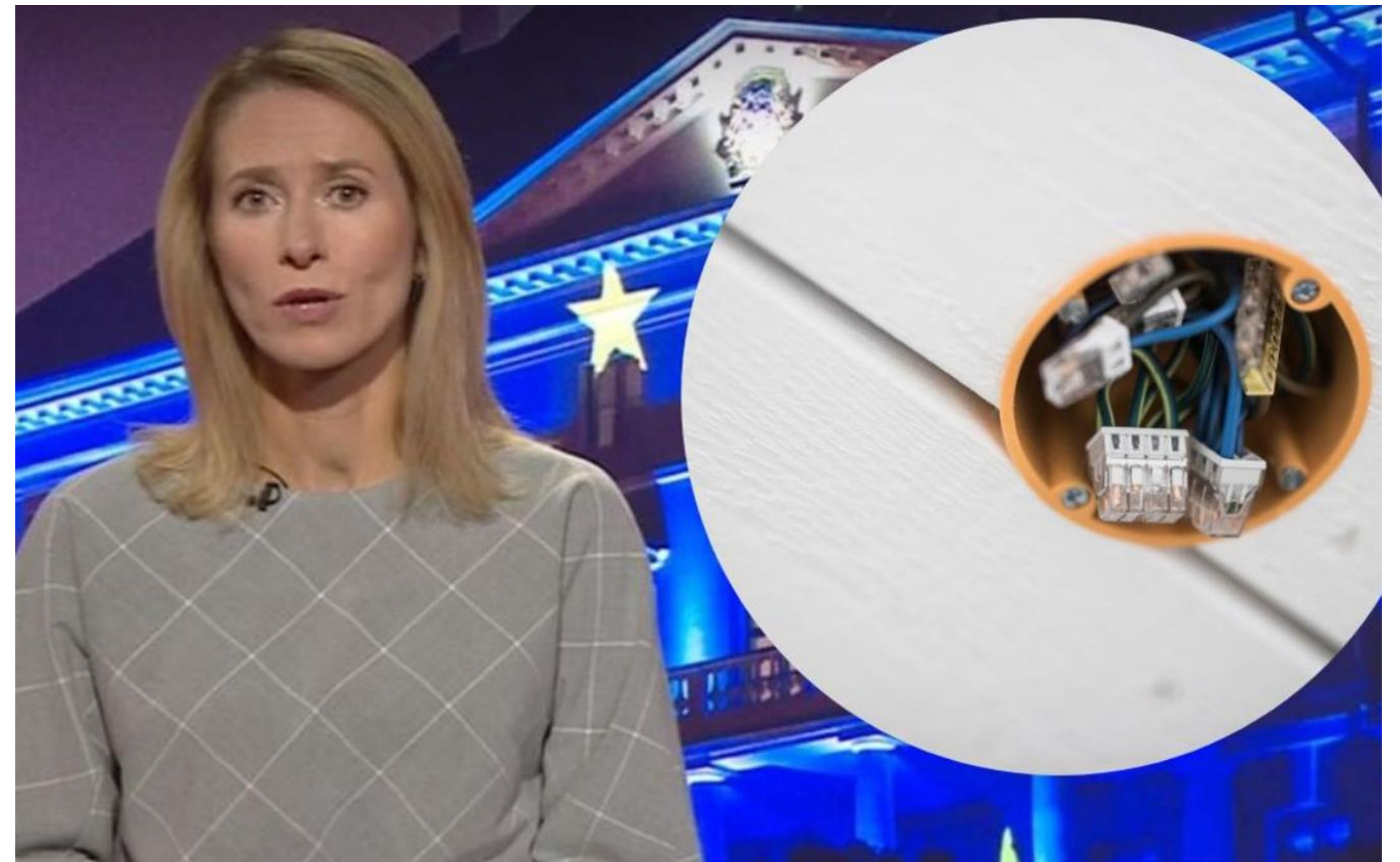

Elektrikatkestused - kui ohustatud meie oleme?

Erinevaid riskifaktoreid on mitmeid:

- Estlink?
- EE elektriijaama jahutusvesi Narva veehoidlast?
- Kalingradi desünkimine?
- Elektridefitsiit Euroopas südatalvel?
- Baltic-connector?
- Küberrünnakud?
- Tehnoloogilised rikked?
- Loodusjõud?

Ulatuslike elektrikatkestuse tõenäosus ei ole null!

Kodused toidu ja joogivee varud

Joogivee varu: ühele inimesele 2-3 l ööpäevas

Toiduained:

- Pikk säilivusaeg
- Pere toitumisharjumused
- Osa ei vaja eraldi valmistamist
- Osa vajab valmistamiseks vähe energiat
- Osa nn tavapärane toiduvaru
- Pidevalt vahetuv
- Väikelaste toiduvaru
- Lemmikloomade toiduvaru

Riigi toiduvarud: kõigi Eesti elanikele 6 päevaks!

JOOGIVESI

- ☐ kolm liitrit inimese kohta ööpäevas

TOIT

Pool varudest ei tohiks vajada valmistamist

- ☐ konservid;
- ☐ pakisupid;
- ☐ kuivikud;
- ☐ pähklid, kuivatatud puuviljad;
- ☐ küpsised, maiustused, müslibatoonid, mesi;
- ☐ vajaduse korral beebitoit.

RAADIO

- ☐ patareitoitel raadio ja patareid mitmeks kasutuskorraks / päikesepatarei või dünamoga raadio.

VALGUSALLIKAD

- ☐ taskulamp ja varupatareid;
- ☐ päikesepatarei või dünamoga töötav taskulamp;
- ☐ patareitoitel lamp või latern ja varupatareid / petrooleumilamp koos lambiõliga;
- ☐ tormilatern;
- ☐ küünlad;
- ☐ tikud.

ESMAABIVAHENDID

- ☐ esmaabivahendite komplekt.

HÜGIEENITARBED

- ☐ seep;
- ☐ desinfitseerimisvahend;
- ☐ tualettpaber;
- ☐ pabersalvrätid;
- ☐ niisked puhastuslapid;
- ☐ prügikotid (50 l).

RAVIMID

- ☐ retseptiravimid;
- ☐ valuvaigistid;
- ☐ palavikualandid;
- ☐ allergiaravimid;
- ☐ seedehäirete ravimid;
- ☐ põletusvastane vahend;
- ☐ külmetusravimid.

TÖÖRIISTAD

- ☐ nuga;
- ☐ käärid;
- ☐ kleeplint;
- ☐ kile.

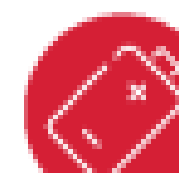
SÖÖGIRIISTAD

- ☐ ühekorranõud;
- ☐ konserviavaja.

KÜTTEMATERJAL

- ☐ küttepuud;
- ☐ vedelkütus (näiteks generaatorile);
- ☐ gaas.

AKUPANK

- ☐ laetud akupank mobiilseadmete laadimiseks.

MUU VAJALIK

- ☐ sularaha pere vajaduste katmiseks ühe nädala jooksul;
- ☐ mask hingamisteede kaitseks (näiteks tolumumask);
- ☐ tulekustuti ja -tekk;
- ☐ autokütus;
- ☐ vajaduse korral lemmikloomatoit.

Toidu valmistamine

- Matkapliit.
- Gaasiballooniga priimus.
- Bensiinipriimus.
- Termosed.
- Leeklambiga potis vesi soojaks.
- Rootsi katelok ja piiritusepõleti.
- Risupõletid.
- Gaasi- või söegrill.

Küttekatkestus

- Kortermaja püsib kütteta mitu päeva soe.
- Koonda elu ühte väiksesse ruumi.
- Matkapliit annab tuppä sooja.
- Teeküünlaahi keraamiliste lillepottidega.
- Telliskivi või tänavakiviplaat kui küttekeha.
- Telk tuppä, magamiskotid.
- Kata köögilaud tekiga, improviseeritud telk.
- Riietu kodus soojalt.
- Tihenda kohad, kust soojus võib väljuda.
- Soojenda vee- ja kütetorustik riietega.
- Telgiahi jms. (NB! tuleohutus).
- Võimalusel mine küttega lähedaste juurde.

Veekatkestus

- 3 liitrit vett inimese kohta päevas!
- Veefiltrid (filtriga veekott, matkaja filterpudel, filterkõrs, filterkannud jne).
- Veepuhastustabletid.
- Kaaliumpermanganaat.
- Majapidamispaberi filter.
- Vihmavesi, lahtised veekogud (eelistata voolava veega). Keeta 2-3 min.
- Avalikud kaevud ja kraanid.
- <https://allikad.info/> 2500 looduslikku allikat.
- Suure kortermaja torustikus on „tonn“ vett, alumistel korrustel keera kraan lahti.
- WC-poti loputuskasti vesi.

Valgusallikad

- Taskulamp (nt. magnetiga kinnitavat).
- Valgustid, mida saab akupangast või vooluvõrgust laadida.
- Matkaja pealamp.
- Päikesepaneelidega laetavad telgivalgustid.
- Vändaga laetavad lambid.
- Akuga lambipirn (6h).
- Küünlad (tikud).
- Välitingimustes tormilatern, õlilamp.

Kanalisatsioon, hügieen, meditsiinivaru

- Nr 1. käiakse väljas.
- Nr 2. prügikott teibiga tualettpotti.
- KÜ poolt välikäimla rent võimalusel.
- Niisked salvrätid.
- Ühekordsed nõud.
- Kätepesu asemel kätedeso.
- WC paberi ja majapidamispaberi varu.
- Meditsiinivahendid: vigastused, külmetused, valud, seedehäired + pere eripärased nt. allergia- või südameravimid.

Korteriühistu kriisiks valmisolek

- KÜ juhi kriisiroll – kapten laevas lahkub viimasena!
- Läbi mõelda ennetavad ja kriisiaegsed tegevused elektri, soojavarustuse, vee- ja kanalisatsiooniteenuse katkemisel.
- Info, kogunemiskoht, infotahvlid, meililistid.
- Kortermaja evakuatsiooni korraldus.
- Keldri ettevalmistamine varjumiskohaks.
- KOV ja ETOdega koostöö ja infovahetus.
- Kaardistada haavatavad isikud kortermajas.

Tutvu käitumisjuhistega www.olevalmis.ee või „Ole Valmis“ mobiilirakendusest
Küsimuste korral helista riigiinfo telefonile 1247

Elektrigeneraatorid, akujaamad + ohutus

PÄÄSTEAMET

ELEKTRIGENERAATORI PAIGALDAMINE JA KASUTAMINE OHUTUSJUHEND

Juhend on abimaterjaliks elektrigeneraatori soetamisel, paigaldamisel ja kasutamisel. Toodud on peamised ohutusnõuded hoonesse paigaldatavate ehk statsionaarsete generaatorite kui ka kodumajapidamises kasutatavate generaatorite kohta.

NB! Jälgi hoolikalt tootjapoolseid paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhendeid. Vajadusel pöördu täpsustava info saamiseks tootja esindaja poole.

ENNE GENERAATORI OSTU

- Selgita välja, milliseid seadmeid hädaolukorras vajad.
- Arvuta välja vajalike seadmete elektrivajadus.
- Mõtle hästi läbi, millises kohas hakkad generaatorit kasutama. Kohtkindla generaatori puhul uuri, millise ruumi tingimused sobivad generaatori paigaldamiseks.
- Statsionaarse generaatori paigaldamise korral uuri kohalikust omavalitsusest, kas on vaja esitada Ehitisregistrisse ehitusteatis.

GENERAATORI OHUTUS KODUMAJAPIDAMISES

- Võta aluseks **tootjapoolne paigaldusjuh**.
- Vali generaatori kasutamiseks välja sobiv koht.
- Paigaldamiseks vali tasane ja stabiilne aluspind.
- Generaatoril peab olema maandus.
- Jälgi, **et generaatori heitgaasid ei liiguks õhuvooludega õuest siseruumidesse** ja põlevmaterjalid paikneksid kuumadest pindadest ohutus kauguses.
- Ära kasuta generaatorit põlevmaterjalide lähedal.
- Ära kasuta generaatorit niiskes või märjas keskkonnas.
- **Kasuta ainult töökorras generaatorit.**
- **Hoidu generaatori ülekoormamisest** ja ära ületa generaatori lubatud nominaalvõimsust.
- **Ära hoia kütusevaru generaatori vahetus läheduses** ja jälgi, et kütusevara ei lekiks.
- Pea meeles, **et töötavat generaatorit ei tohi tankida**. Tankida tohib vaid jahtunud mootoriga generaatorit.
- Hoolitse selle eest, et kõik generaatori kasutajad teaksid, kuidas ohutult generaatorit kasutada ja oleksid kursis, kelle poole küsimuste või tehniliste riketega pöörduda.
- Ära kasuta teisaldatavat generaatorit siseruumides või rõdul.

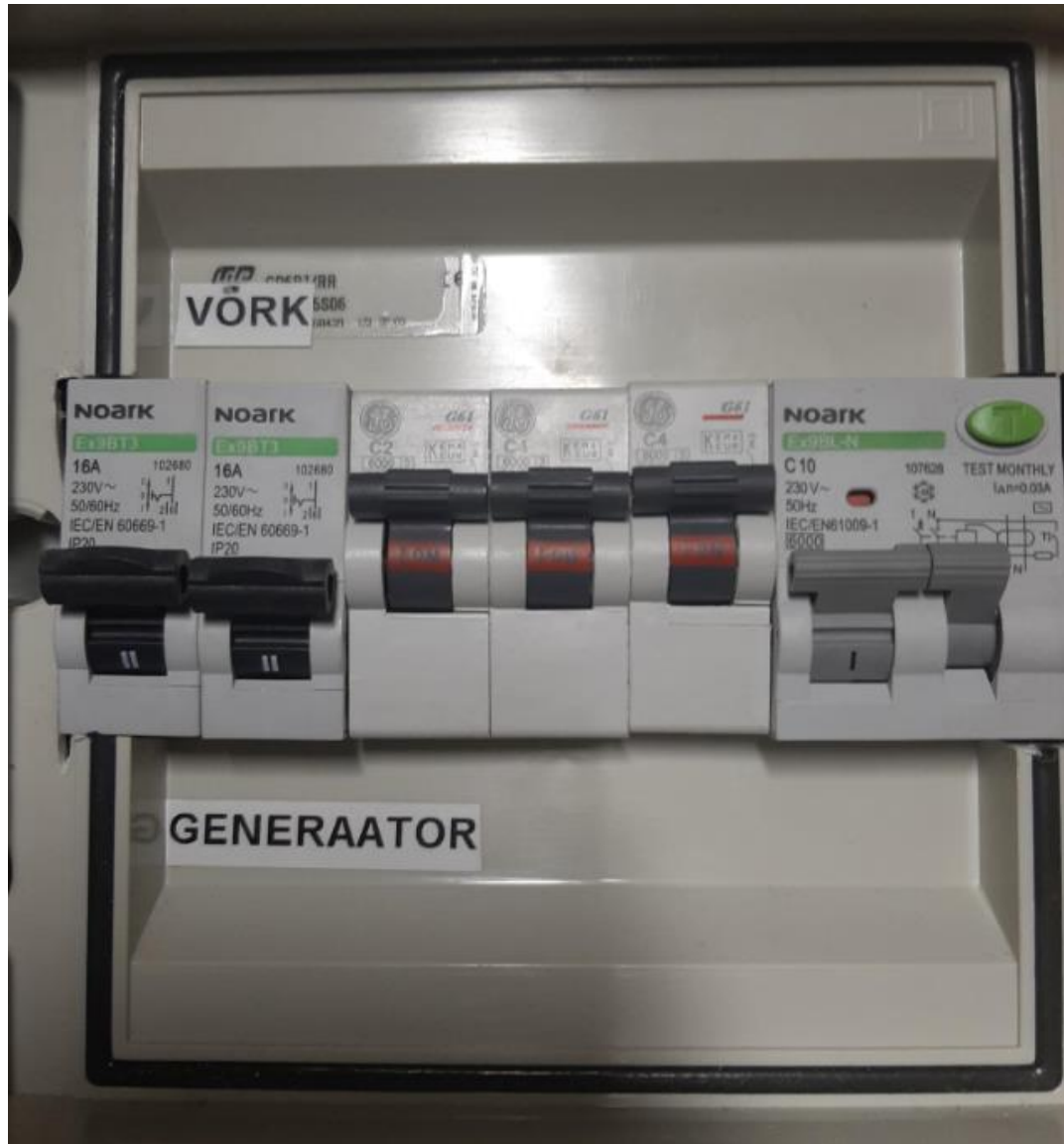

- Toetuse võimalused: Kredex? KOV? Riigieelarvest toetatavad projektid?
- Eeltingimus: KOV kaugkütteteenuse pakkuja võimekus elektrikatkestuses teenust jätkata - täpsustada üle KOV kaugküttepakkujaga.
- Soojasõlme tsirkulatsioonipumpade toimimiseks generaatorivalmiduse loomine on oluline samm – Pää elektrigeneraatori ohutusjuhend <https://www.rescue.ee/et/asutus-ettevote>

Jõgeva vallast eeskujuliku KÜ näide

- Jõgeva vald, Aia tn 52 KÜ: 36 korterit
- 2 soojasõlme majas (automaatika ja tsirkulatsioonipump). Kogu energiatarve 400W.
- Majas soojustagastusega ventilatsioon, see ei saa toidet generaatorilt.
- Bensiinigeneraator (invertertüüpi) 2KW, töökoormus 1,6KW Kohler. Maksumus 1500 eurot
- Kaabelduse maksumus 700 eurot. Kaks soojussõlme, soojussõlme valgustus (säästlikud led-lambid), mõned pistikupesad, lisakilp (lülitused tuleb teha käsitsi), juhatuse liikmetel volitus käivitada.
- Õuepoolne sissekäik varikatusega, niiskuskindel generaatori välisühendus sokli plaadi küljes õues.
- Lisaks hangitud kaks vanni, kuhu generaator sisse läheb, et peale ei sajak.
- Kütus on kanistriga garaažis, keldris generaatoril paak täis 5L spetsiaalbensiini, tagab töökindluse.
- Proovikäivitamised kord kuus (10 minutit). Spetsiaalbensiin lastakse välja, töörežiimil käib E95-ga.
- Generaatori valiku korral peab vaatama, et ei saaks liiga lahja ja liiga tugev. Kõik generaatorid ei pruugi võtta automaatikat taha, soojasõlme jaoks vajalik invertertüüpi generaator.
- KÜ juhi soovitus – kui kasutada akut ja generaator, läheb projekt kallimaks kui asi väärt. Elektrisüsteem tuleb oluliselt kallim ja keerulisem.

Jõgeva vallast eeskujuliku KÜ näide

Avalikud varjumiskohad

- Mõeldud eelkõige avalikus ruumis viibijatele ja kellel pole võimalik kuhugi mujale minna.
- Varjumine võib olla vajalik sõjalise ohu, ekstreemse ilmastiku, suure põlengu, keemiarünnaku, massirahutuste korral.
- Ohuteavituse varjumiseks annab Päästeamet.
- Praegu on varjumiskohad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Narvas, mujal on Pää-l koos KOVidega töö käimas.
- Nimekiri avalikest varjumiskohtadest Ole Valmis äpis, Pää ja KOVide kodulehtedel.

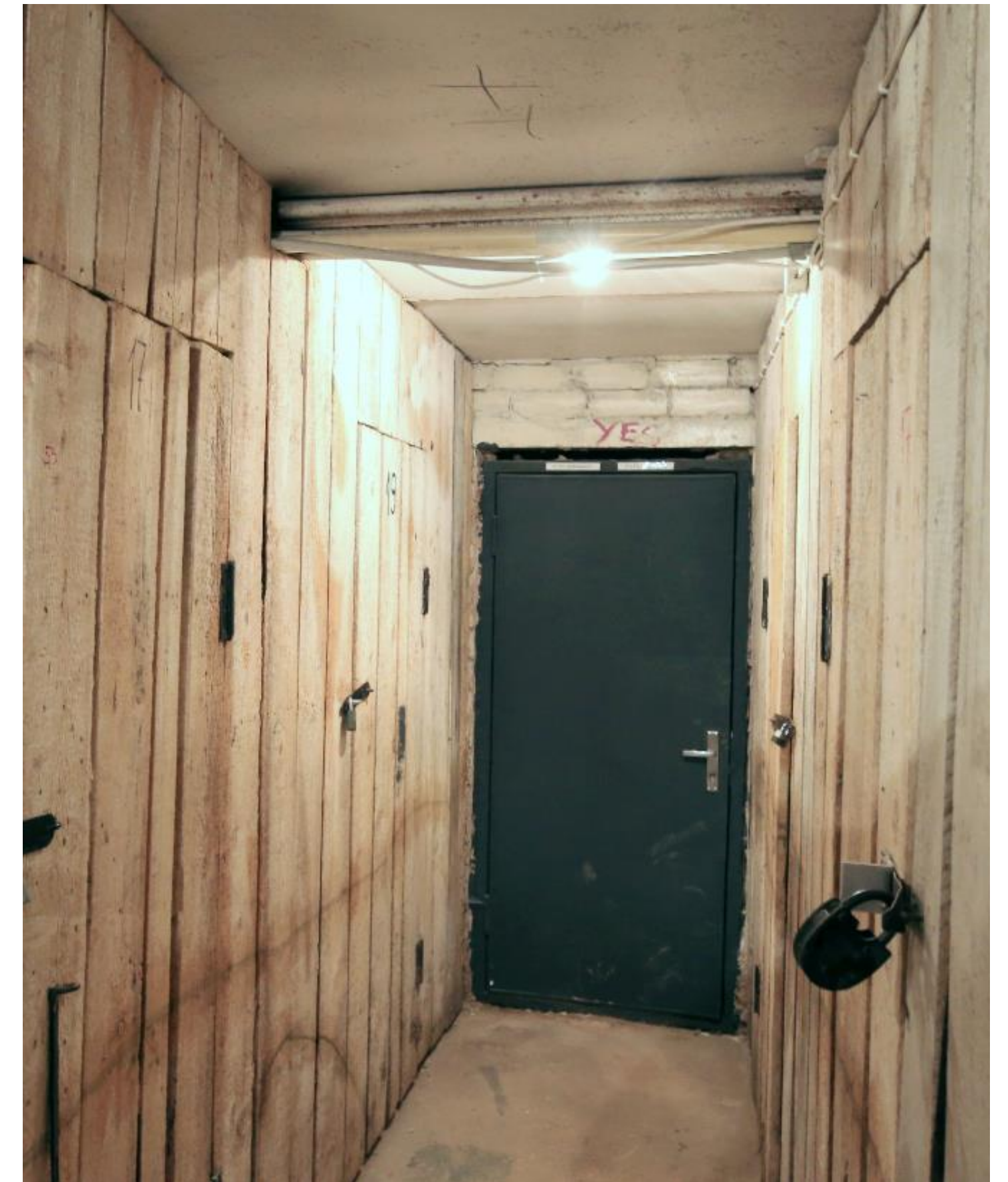
Korterelamu kelder varjumiskohaks?

- Varjumine on üldjuhul lühiajaline ja eelteavitusega.
- Kui keldrit pole, varju hoones (akendeta, väike ruum).
- Min. 0,75m² põrandapinda = 1 inimene.
- Tee kelder juba praegu korda, vabane üleliigsetest asjadest (värvid, lahustid, vanad rehvid).
- Varjumiskoha akende kaitsmine (liiv kotti või padjapüüri, ehitusblokid, 5L kanistrid veega, jne).
- Soeta 6kg tulekustuti.

Korterelamu kelder varjumiskohaks?

- Ventilatsioon (hallituse vältimine).
- Avariivalgustus (nt. akulamp).
- Suuri ümberehitusi ei ole mõtet teha (WC, eraldi veetrass, vundamendi ümbervalamine, lisasissekäigu tegemine).
- Kelder on eraomand, aga kriisiolukorras ka teistele hädalistele kasutatav.
- Hea oleks 2 väljapääsu (ka aken sobib).
- Keldri välisuks evakuatsioonisulusega (avatav abivahenditeta).
- Taltechi soovitusel eri kortermajade tüüpide kohta, millele tähelepanu pöörata varjumise ettevalmistamisel.
- Teeme ära 2023?

Evakuatsioon

- Evakuatsioon on elanikkonna ajutine ümberpaigutamine ohustatud alalt ohutusse asukohta.
- Riiklik evakuatsiooniplaan valmib 2022.
- KOV evakuatsioonikohti on praegu 4,5% Eesti elanikele.
- Evakuatsioonikohad on kasutatavad ka sõjalise ohu korral.
- Eneseevakuatsioon vs läbiviidud evakuatsioon.
- NB! Mõtle läbi, kas sul on endal varukoht, kuhu minna?

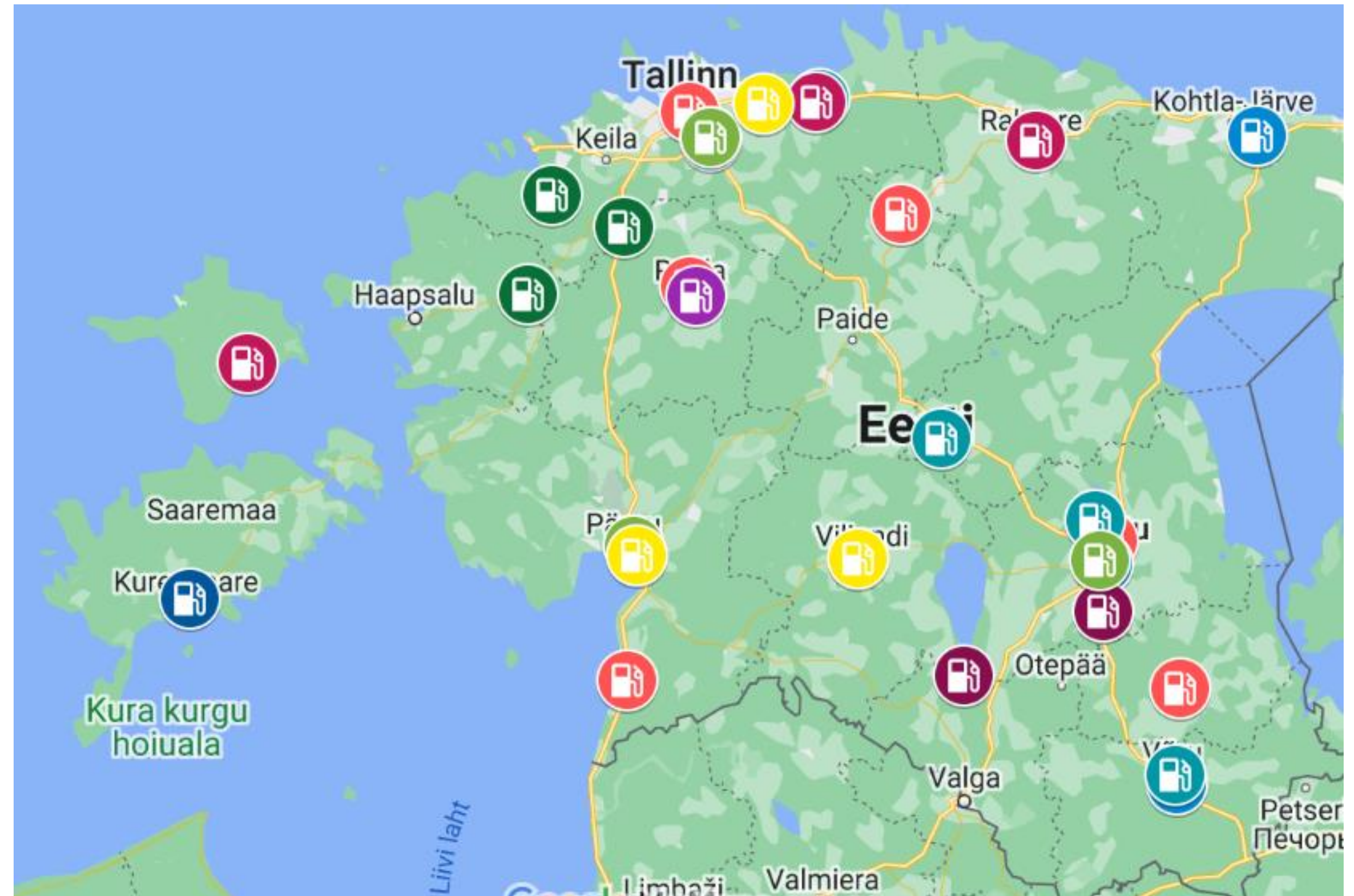
Evakueerumisel:

- Järgi ametkondade ja KOV juhiseid, kuula uudiseid.
- Kui vajad evakueerumisel abi, anna sellest evakuatsiooni läbiviijatele teada.
- Kodust lahkumisel lülita välja elekter, sulge aknad ja lukusta ukSED, informeeri naabreid, aita abivajajaid.
- Mõtle ka lemmikloomade peale!
- Ära mine koju tagasi enne, kui saad ametliku kinnituse, et see on turvaline.

Autonoomse elektritoitega tanklad

- Auto kütusepaak olgu pigem pooltäis kui pooltühi.
- Sularaha kütuse eest tasumiseks andmesidekatkestuse korral.
- Eestil on olemas 90 päeva tarbimisvajaduse katmiseks.
- Vedelkütusevaru hoitakse nii Eestis kui Soomes ja Rootsis ja varud on keskuse omad.
- Operatiivteenistuste prioriteetsus.

<https://www.espa.ee/et/autonoomse-elektritoitega-tanklad>

Ellujäämine korteris – evakuatsioon

- Kui 3 päeva hommikuks on selge, et midagi ei muutu, siis võiks juba minna ära maale vanaema juurde.
- Miks mitte ka 2 päeval.
- Kortermajade inimeste olukord ongi kõige hullem. Maakodud – salvkaevud, keldrites hoidised, küttepuid.
- Enese-evakuatsioon – pagemine jama eest. Kui teenistusülesanded ei luba, siis tuleb seda teha alles hiljem.
- Tanklad – suudavad ära teenindada eeskätt eriteenistused, tavainimestele ei pruugi jaguda. Kui organiseeritud evakuatsioon – ka siis tuleb võtta mingeid asju kaasa.
- Kui ise liigud, siis saad rohkem asju kaasa võtta.
- Kui lähed evakuatsioonikohta, siis tuleb kaasa võtta muud.
- Korraldatud evakuatsioon – võib olla mahupiirang. Seetõttu on mõistlik, et igal pereliikmel on oma kott.
- Kodu mahajätmine, kodu turvalisus. Kuidas seda teha. Ei maksa muretseda asjade pärast. Evakuatsioonikoti tähtsus. Mõraga tase pole mõtet kaasa viia. Eakamad inimesed ei taha kodust ära minna.

Evakuatsioonikott

VÕIKS OLLA:

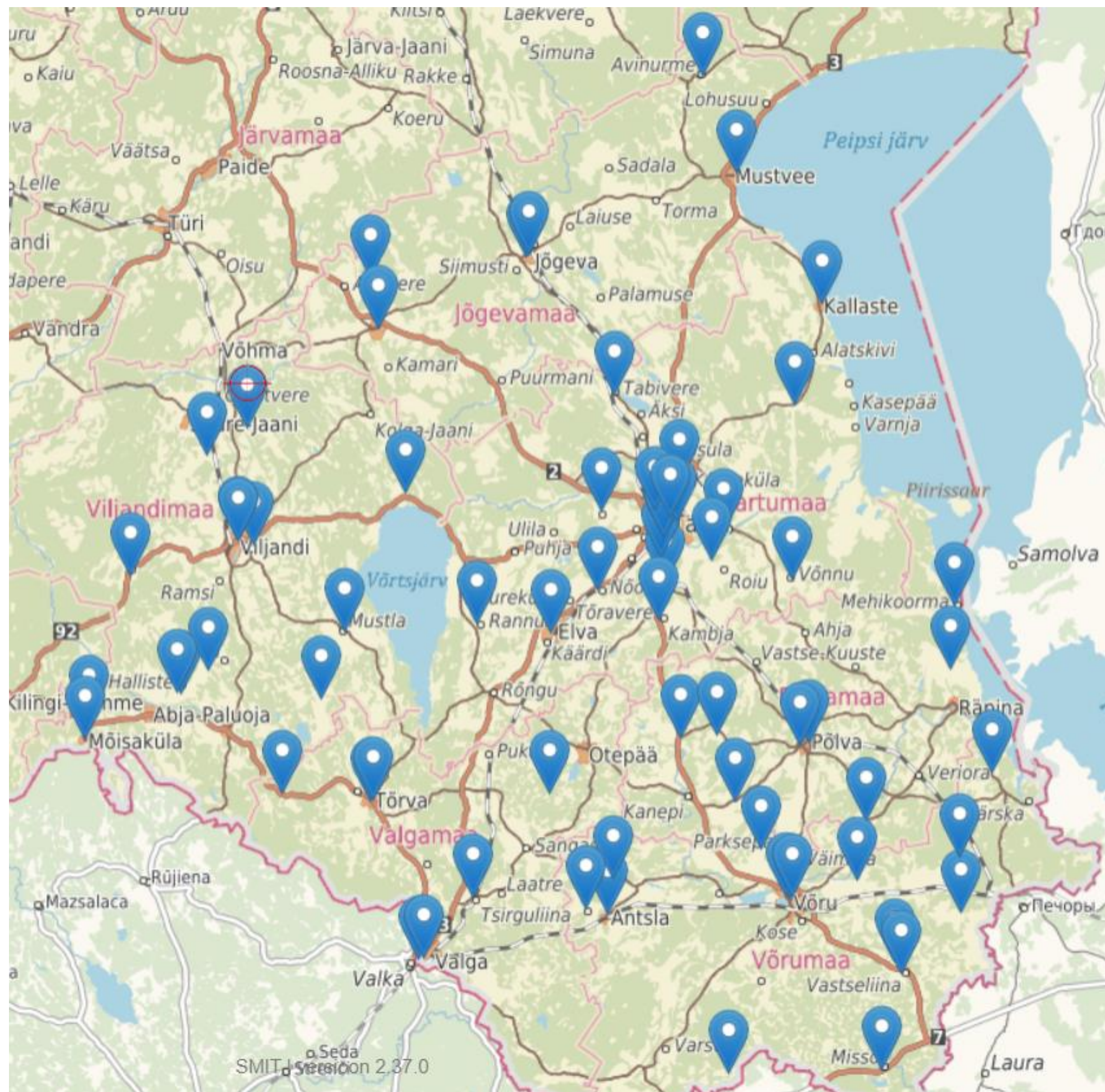
- Toiduvaru
- Joogivesi
- Esmaabivahendid
- Hügieenivahendid
- Taskulamp
- Varupatareid
- Päikesepaneeliga akupank
- Kaasaskantav raadio
- Magamiskott
- Dokumendid
- Sularaha
- Taskunuga
- Tikud
- Sööginõud
- Multitööriist
- Märkmik

EDASIJÕUDNUD

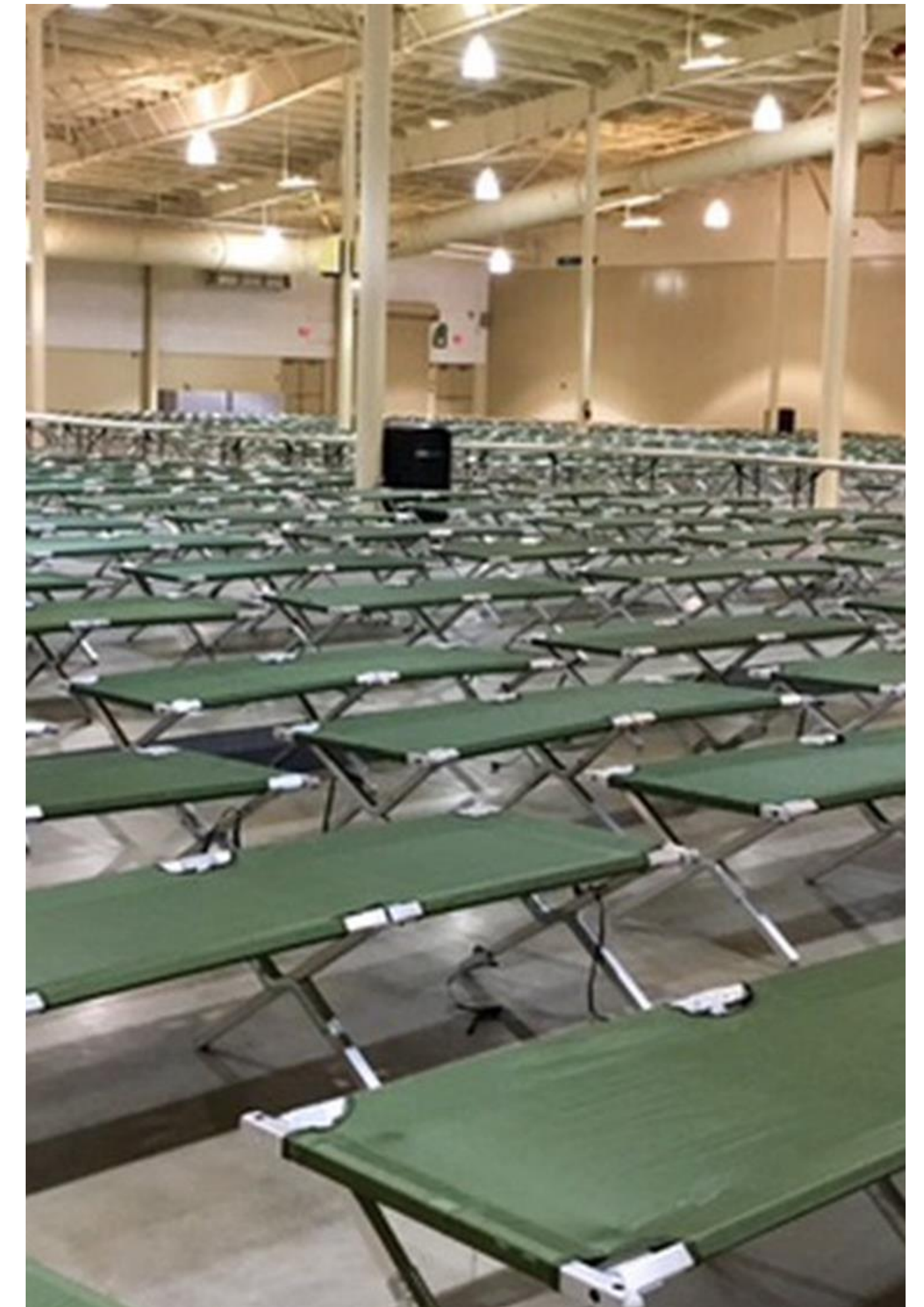
- Kaart
- Kompass
- Veefilter
- Kúpsetuskomplekt
- Mineraalvesi
- Telkmantel
- Termos
- Helkurvest
- Soojuspeegeldav kile
- Lebomatt
- Vihmariided
- Tööriistad
- Kirves
- Saag
- Tulepulk
- Traat
- Teip

Evakuatsioon

Evakuatsioon – Pää jt. partnerite võimekused

- KÜSIMUSED?

Kust saad infot hädaolukorras?

- Raadio, televisioon (kokkulepe ERR-iga, Vikerraadio, R4)
- 1247 riigiinfotelefon – kriisiolukorras KRIT
- Valjuhääldiga teavitus
- Ukselt-uksele teavitus
- Sotsiaalmeedia - Twitter, Facebook, Instagram jne
- KOV-i veebilehed
- Asutuste ja ettevõtete veebilehed

Arendamisel:

- EE-ALARM SMS-teavitus
- Varajase hoiatuse süsteem e. sireenid

ERR
Eesti Rahvusringhääling

Sireenid

- Sireen on kõige „kangem“ ohuteavituse hädaabinõu.
- Ohuteavituse sireenid kõigepealt 22 Eesti asulasse.
- Esimene 2022 detsembris, ülejäänud 2023 juuliks.
- Edasine eesmärk kõik tiheasustusalad (500 in/km²).
- Sõjalised ohud + hädaolukorrad (juhtivasutus käivitab).
- Edastab heli (tõusev-langev) ja sõnalist teksti (käitumisjuhised).
- Sireeni käivitamisel tuleb ka muu teavitus (EE-ALARM, ERR, sotsmeedia jne).
- Testimine regulaarse intervalliga.
- Elanikele täiendav koolitus/teavitus.

Sireenide asukohad

- *Tallinn (+lähiümbrus)*
- *Tartu*
- *Narva*
- *Pärnu*
- *Võru*
- *Paldiski*
- *Sillamäe*
- *Tapa*
- *Jõhvi*
- *Kohtla-Järve*
- *Maardu (sh Muuga)*
- *Rakvere*
- *Valga*
- *Keila*
- *Viljandi*
- *Jõgeva*
- *Põlva*
- *Rapla*
- *Kärdla*
- *Kuressaare*
- *Haapsalu*
- *Paide*

SMS teavitus ehk EE-ALARM

- 2022 detsembris on eeldatavalt SMS-teavitussüsteem EE-ALARM valmis.
- Elektroonilise side seaduse täiendamine hetkel Riigikogus.
- Sõnumi sisu 160 tähemärki, vajadusel mitu smsi.
- Ohuteavitus, käitumisjuhised, viide lisainfo kanalile, ohu lõpu teavitus.
- Sõnumi saavad hädaolukorda juhtiva asutuse poolt määratud ohualas viibivad ning ka hiljem ohualasse sisenevad kõik mobiilid.
- SMS teavitusega samal ajal võivad käivituda ka nt. sireenid.

OLE VALMIS kriisiäpp – ellujäämistarkus telefonis

- Käitumisjuhised kriiside ja õnnetuste korral
 - Kasulikud numbrid
 - Koduste varude taseme hindamine
 - Küberhügieen ja infosõda
 - Esmaabi
 - Üleelamine
 - Elutähtsate teenuste katkemine
 - Vaimne tervis
 - Avalikud varjumiskohad
 - Sõjalise konflikti korral käitumine
 - Evakuatsioon
 - ...
-
- NB! Rakendust saab kasutada ilma võrguühendusest

OLE VALMIS 2022 brošüür igas Eesti kodus

KUIDAS SAADA HAKKAMA ILMA IGAPÄEVASTE MUGAVUSTETA?

Kui Sul ei ole elektrit

Kui Sul puudub küte

Kui Sul pole vett ja kanalisatsioon ei tööta

Kui info- ja sidevahendid enam ei tööta

Kui pead erandlikus olukorras toitu valmistama

KODUSED VARUD

Koduste varude meelespea

NAKKUSHAIGUSE PUHANG JA EPIDEEMIA

EVAKUATSIOON

OHUTEAVITUS

VAIMNE TERVIS

KÜBERTURVALISUS

INFOSÕJA ABC

VARJUMINE

TSIVIILISIKUNA LAHINGUTEGEVUSE PIIRKONNAS

ABI KUTSUMINE

TÄHTSAD TELEFONINUMBRID JA VEEBILEHED

Abistav kontrollküsimumstik korteriühistu juhile/juhatusesele valmistumisel elutähtsate teenuste katkestusteks korterelamus

ÜLDINE:

- ☐ Ühistul on **plaan tegutsemiseks** elutähtsa teenuse katkemise korral ja seda on käsitletud ühistu üldkoosolekul. (NB! Vt plaani sisu järgmiste teemapunktide alt).
- ☐ Elutähtsa teenuse katkemisel teavad elanikud, kuidas **ühendust saada** ühistu juhtidega.
- ☐ Ühistul on tegevuskava elanike kiireks **teavitamiseks** võimalike katkestuste korral.
- ☐ Ühistul on kõikides korterites elavate perede või isikute (üürnike) **kontaktandmed**.
- ☐ Ühistu juht/juhatus teab, kust saada infot katkestuste **likvideerimise** käigu kohta. Ühistule on teada teenuste osutajate ja kohaliku omavalitsuse infonumbrid.
- ☐ Ühistu on teadlik majas elavatest inimestest, kes elutähtsate teenuste katkestuste korral **vajavad kõrvalist abi**. Ühistu tasandil on kokkulepitud nende abistamine.

- ☐ Maja tehnilistele ruumidele (elektrikilbile, soojussõlmele, ventilatsioonikambriks, lifti masinaruumile jmt) on **tagatud juurdepääs**. Asjad ei ole ette kuhjatud ning võtmed on mitmel ühistu juhatuses esindajal ja/või haldajal.
- ☐ Ühistul on haldusleping kinnisvara haldusfirmaga ning see näeb ette **haldaja tegevused** ka võimaliku elutähtsa teenuse katkemise korral.
- ☐ Ühistu on kaalunud varude (nt joogivesi) **ühiselt soetamist ja hoiustamist**.
- ☐ Läbi on mõeldud ühiskasutatavate pindade **puhastamise ja desinfitseerimise** vajadus ja sagedus, teada on puhastamise eest vastutaja ja ühistul on olemas puhastus- ja desinfitseerimisvahendite varud.

ELEKTER:

- ☐ Maja elektripaigaldis on **regulaarselt hooldatud**. Peakaitsme suurus ja tarbimine hoones on piisavalt suure varuga.

- ☐ Uksed, väravad, tõkkepuud vmt on **mehaaniliselt avatavad**. Selleks on juhatusel olemas võtmed.
- ☐ Kui majas on lift, on neisse paigaldatud **seiskunud liftist väljumise juhend**.
- ☐ Kaugjuhitavad tehnoseadmed (signalisatsioon, küte, ventilatsioon, konditsioneer jms) on **katkestuse korral** manuaalselt/mehaaniliselt juhitavad.
- ☐ Ühistus on kaardistatud, millised seadmed peaksid elektrikatkestuse korral olema majas **varutoitega kaetud**.
- ☐ Ühistu on arutanud, kas võib tekkida vajadus majas kasutada/soetada **elektrigeneraatorit**. Ühistu teab, kuhu on elektrigeneraator vajadusel võimalik paigaldada.

KÜTE:

- ☐ Ühistul on ülevaade **elamu kütteliigist** – kaug- või autonoomne küte.
- ☐ Ühistul teab, kas **piirkonna kaugküttesüsteem** jätkab tööd elektrikatkestuse korral.

☐ Ühistu teab, kas **majasisest tsirkulatsioonipumpa** on vaja elektrikatkestuse korral elektrigeneraatoriga töös hoida.

☐ Autonoomse küttega majal on olemas piisav **kütusevaru**.

VESI JA KANALISATSIOON:

☐ Ühistu teab, kuidas on tagatud elanike **veega varustamine** teenuse katkemise korral.

☐ Korterühistul teab, kust on **võimalik hankida** välikäimlaid ja veemahuteid.

☐ Ühistu teab, kus asuvad **lähimad puhta vee** saamise võimalused (nt hüdrant, kaev, allikas vmt) ning **siseveekogud** muu tarbevee võtmiseks.

☐ Ühistu poolt on korraldatud vee- ja küttetorustiku **soojendamine** külmumisohu vältimiseks.

☐ Talvel on võimalik keldri kaudu veetorustikust (kütte puudumisel ka küttetorustikust) **vee välja laskmine**, et vähendada torude külmumisohtu.

SIDE:

☐ Ühistus on kokku lepitud **kogunemiskoht** ja konkreetsed kellaajad kogunemiseks ning infovahetuseks sidekatkestuse

☐ Ühistu teab, kus asub lähim **infopunkt**, kust kohalikult omavalitsuselt sidekatkestuse korral infot saada?

☐ Ühistu juhil/juhatusel ja elanikel on olemas **patareitoitel raadiod**, et teada ja järgida meedia vahendusel antavaid avalikke juhiseid.

☐ Kõik elanikud teavad, et sidekatkestuse ajal on abi kutsumiseks **võimalik minna ise või saata keegi** lähimasse päästekomandosse, politseijaoskonda, kiirabisse või haiglasse.

EVAKUATSIOON:

☐ Ühistul on info, millistel elanikel on vajadusel olemas koht kuhu kodust lahkumisel **ajutiselt minna** (lähedaste juurde vmt).

☐ Ühistu juht/juhatus on valmis informeerima kohalikku omavalitsust neist elanikest, kellel võimalus **iseseisvalt kodust lahkuda puudub**. Ühistu on valmis neid aitama, nt kogunemiskohta minekul.

☐ Elanikud teavad, kus asub **omavalitsuse territooriumil lähim kogunemispunkt**, kust organiseeritakse transport evakuatsioonikohtadesse.

☐ Elanikud teavad, mida teha ja kuidas käituda **evakuatsiooni** korral kodust lahkumisel.

☐ Ühistu juhatus teab, kes kontrollib, et elanike lahkumisel oleksid kõik **uksed-aknad suletud ja lukustatud**.

☐ Ühistu juhil/juhatusel on **valmidus omada** evakuatsiooni korral eestvedaja rolli – „Kapten lahkub laevast viimasena!“.

PÄÄSTEAMET

Kokkuvõtteks

- Kriisid on päriselt ka võimalikud ja tõenäolised!
- Mida suurem on kriis, seda kauem jõuab kohaliku omavalitsuse või riigi abi sinuni!
- Ole valmis vähemalt 7 päeva iseseisvalt hakkama saama.
- Valmistumine olgu fun - võimalus perega matkale minna allikaid otsima või nädalavahetusel teha koos kriisitoitu matkapliidil.
- Inimene võiks väikeste sammudega edasi minna valmisoleku parandamiseks.
- Igaühe panus on oluline ja iga samm enda valmisoleku suurendamiseks kiitust väärt!
- Elanike kriisivalmidus: 15% on valmis, **70% ei ole valmis, aga on võimelised**, 15% ei ole ja ei saa kunagi valmis, vajavad abi.

<https://www.rescue.ee/et/juhend/taeiskasvanutele/hadaolukordadeks-valmisolek>

<https://www.rescue.ee/et/juhend/koolitused-ja-infopaeevad>

<https://www.rescue.ee/files/2022-10/generaatoriohutusjuhend18.10.pdf?36ada98b58>

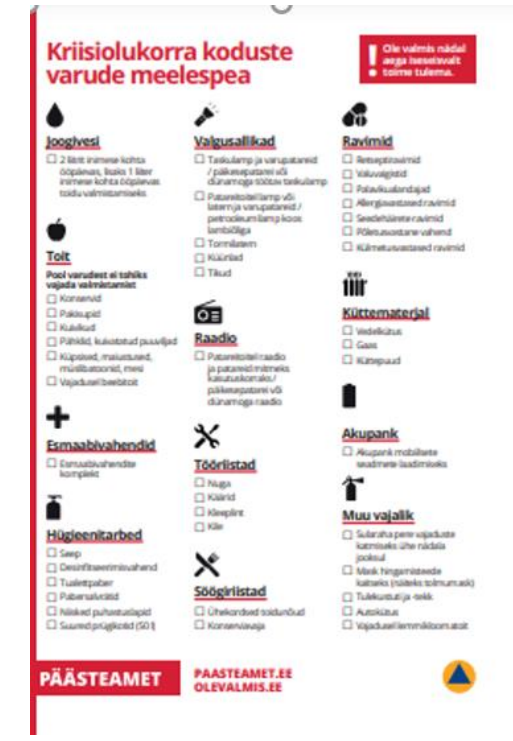
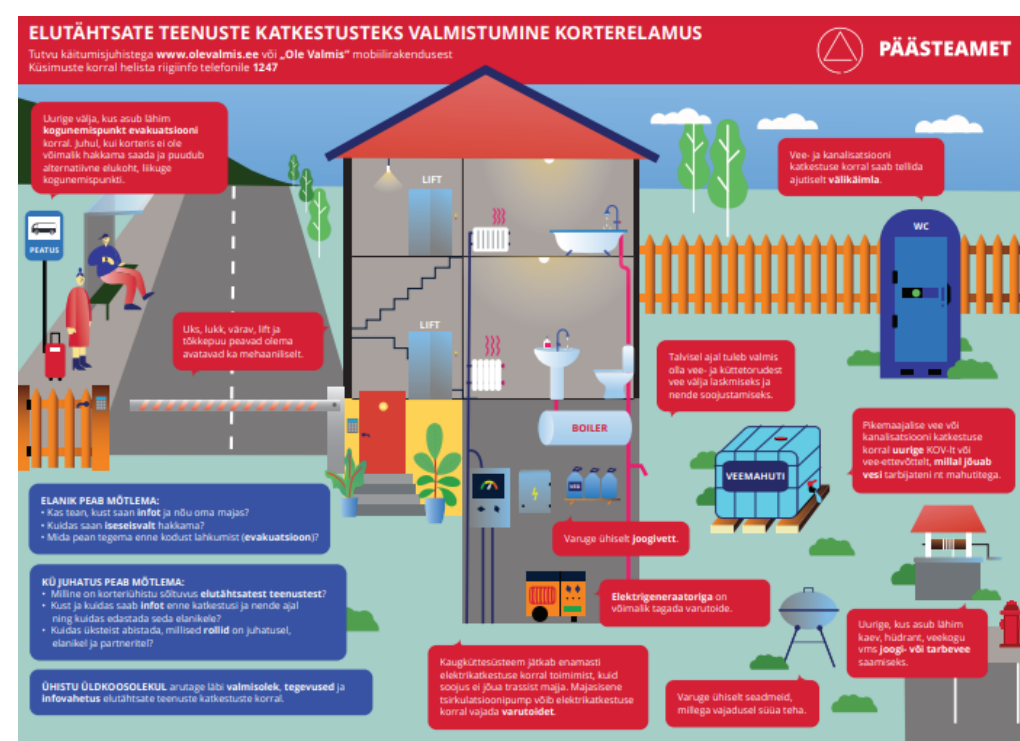
<https://www.espa.ee/et/autonoomse-elektritoitega-tanklad>

<https://www.youtube.com/watch?v=o0eiOx70V2I>

www.allikad.info

www.olevalmis.ee

www.kriis.ee

„Mis meist ikka saab – saab üks jama otsa, tuleb järgmine“

Vladislav Koržets

TÄNAN!

Päästeala infotelefon 24 h -**1247**

<https://www.youtube.com/watch?v=31s9McqgYAA>